

Elever som inte är i behov av att undervisas i Svenska som andraspråk

Idag råder stor osäkerhet i Malmös skolor kring vilka elever som ska läsa Svenska som andraspråk, samt vilka regler som gäller vid bedömning av en elevs kunskaper i svenska. Undantaget är nyanlända, där behovet av Svenska som andraspråk är tydligare. Elever som är födda i Sverige, men där en av eller båda föräldrarna är utlandsfödda, riskerar att automatiskt hänvisas till ämnet Svenska som andraspråk. Detta gäller i vissa fall även elever där båda föräldrarna är födda i Sverige.

Miljöpartiet vill ha en jämlik skola med fokus på kunskap och bildning. Vi ser utbildning och undervisning som ett av våra viktigaste välfärdsuppdrag. Eleverna ska få stöd utifrån de egna förutsättningarna och bedömas utifrån objektiva kriterier.

Svenska som andraspråk är ett ämne för de elever som är i behov av att utveckla sina språkfärdigheter. Vi ser en risk för att elever placeras i Svenska som andraspråk på fel grunder, till exempel för att skolan anser att de har ett större behov av stöd. Ämnet ska inte fungera som specialundervisning för elever med andra behov än att just utveckla sin språkfärdighet. Enligt en kartläggning från Myndigheten för skolutveckling är det få lärare som har ämneskompetens i Svenska som andraspråk. Vi är oroliga för att de få lärare i Malmö som har kompetens i Svenska som andraspråk inte alltid används på bästa sätt och ibland får agera hjälplärare i andra ämnen.

Det styrdokument som skolorna ska följa är otydligt och försvårar för professionen att göra rätt bedömning. I skolförordningen (SFS 2011:185, 5 kap, §14) framgår att ämnet Svenska som andraspråk ska anordnas ”om det behövs”. Den specificerar däremot inte vad som ligger till grund för behovet. Förordningen definierar istället ämnet utifrån vilka elever det är till för, det vill säga de elever som kan ha behov av ämnet. Det handlar till exempel om:

- elever med ett annat modersmål än svenska.
- elever med svenska som modersmål och som tidigare har gått i skola i utlandet.
- invandrarelever med svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare.

En avhandling från Uppsala universitet beställd av Skolverket har forskat på elever som är födda i Sverige, men ändå läser Svenska som andraspråk. Avhandlingen visar att det oftast är det så kallade ”behovet” av Svenska som andraspråk som upplevs som otydligt. Att en elev som är nyanländ och aldrig har varit i kontakt med det svenska språket ska erbjudas Svenska som andraspråk är en självklarhet. Men vad i språkkunskaperna hos elever födda i Sverige som signalerar att de har behov av att läsa Svenska som andraspråk har inte kunnat fastställas.

Förordningen säger inte heller någonting om hur länge en elev ska följa kursplanen i Svenska som andraspråk, eller på vilka grunder man kan avgöra om en elev ska byta till Svenska. Detta problem uppstår eftersom ämnet Svenska som andraspråk inte är ett stegämne där eleven ska nå en viss nivå.

Idag läser cirka 17 000 elever i Malmös skolor Svenska som andraspråk. Det är oklart hur många av dessa elever som verkligen är i behov av Svenska som andraspråk och hur många som läser ämnet på grund av otydligheten i skolförordningen. Om elever som inte behöver läsa Svenska som andraspråk istället hänvisas till den ordinarie svenskundervisningen så resulterar det i att Malmös lärare kan lägga mer tid på de elever som har allra störst behov av

att utveckla sina språkkunskaper. För att formuleringen ”om det behövs” i förordningen ska tolkas rätt så förutsätter det att alla skolor använder sig av professionell individuell bedömning av elevers behov i undervisning av Svenska som andraspråk.

Miljöpartiet yrkar därför på:

1. Att grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ges i uppdrag att se över vilka elever som idag läser Svenska som andraspråk och att samtliga elever ges möjlighet att genomgå en ny bedömning utifrån objektiva kriterier så att eleven får läsa rätt svenska.
2. Att lärare som undervisar inom Svenska som andraspråk har behörighet för ämnet.
3. Att grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram gemensamma bedömningsinstrument för Svenska som andraspråk som bygger på objektiva kriterier för Malmös skolor.

Mohamed Yassin (MP), ledamot kommunfullmäktige

Malmö 2020-04-20